

PAGINI DIN ISTORIA POLITICĂ A BÂRLADULUI MEDIEVAL

Laurențiu CHIRIAC

Istoria politică a Bârladului nu poate fi desprinsă de cea a evenimentelor care au frământat Moldova medievală. A cunoscut momente de strălucire și de declin, într-un context contorsionat de luptele interne, dar mai ales de năvălirile turcilor și tătarilor. Atestat documentar la începutul secolului al XV-lea¹, acest târg a beneficiat de politica clarvăzătoare a lui **Alexandru cel Bun** (1400-1432), cel care a pus bazele unor structuri administrative, juridice, economice, politice – menite să dea vitalitate centralizatoare statului medieval Moldova. O primă măsură a fost fixarea Bârladului ca punct vamal pentru regiunea de sud a Moldovei, în 1408², în condițiile în care așezarea acestui oraș pe una din arterele internaționale înlesnea comerțul extern și cel de tranzit. În această situație, este mai ușor de explicat prezența a doi negustori bârlădeni în delegația Moldovei de la *Conciliul ecumenic de la Constantz* (1415, Baden)³. Mai înainte, în *Tratatul de la Lublau* (1412), între Sigismund de Luxemburg (regele Ungariei) și Vladislav Yagello (regele Poloniei), privind o posibilă împărțire a Moldovei, era menționat și Bârladul⁴. Luptele interne între urmașii lui Alexandru cel Bun au dus provizoriu la slăbirea statului, iar Bârladul a devenit, inevitabil, martor al acestor evenimente. În 1435, la Bârlad se semna actul de reconciliere între **Iliaș I** (1432-1433; 1435-1443) și **Ștefan al II-lea** (1434-1447), adus apoi la cunoștință și regelui polon Vladislav Yagello⁵. După această dată, considerăm că au început a fi utilizați termenii *Țara de Jos* și *Țara de Sus* a Moldovei.

Slăbirea autorității centrale a înlesnit intervențiile turcilor și tătarilor. Bârladul s-a numărat printre orașele care au avut cel mai mult de suferit de pe urma acestor expediții, deoarece a fost ars și distrus de nenumărate ori în Evul Mediu. Au urmat succesiv două atacuri ale tătarilor, în 1439 și 1440, iar apoi în 1444 și 1450⁶. Cu toate acestea, târgul se refăcea ușor, își găsea vitalitatea și reușea să se reafirme. Astfel, în primăvara anului 1441, Bârladul primea

*Dr. Laurențiu Chiriac a fost director și este muzeograf la Muzeul Județean „Ștefan cel Mare” Vaslui.

¹ M. Costăchescu, *Documente moldovenești înaintea lui Ștefan cel Mare*, vol. II, Iași, 1931, p. 634. Se referă la privilegiul dat negustorilor lioveni în 1408. Prezenta în documente a vornicului Negrea Bârlădeanul între 1401-1412 constituie o dovadă că Bârladul se afirmase deja ca o entitate de sine stătătoare la începutul secolului al XV-lea.

² *Ibidem*, p. 635.

³ C. Karadja, *Delegații din țara noastră la Conciliul de la Constanța (Baden), 1415*, în *AARMSI*, tom VII, București, 1926, p. 12.

⁴ Eudoxiu Hurmuzaki, N. Densușianu, *Documente privitoare la istoria românilor*, vol. I, București, 1890, p. 485-486.

⁵ *Ibidem*, p. 487.

⁶ Grigore Ureche, *Letopisețul Moldovei*, ed. 1878, București, p. 29-30: „Au intrat tătarii în Țara de Jos de au prădat și au arsu Vasluiul și Bârladul”.

în ospeție pe Iliș Vodă și suita sa⁷. Iliș și fratele său, Ștefan al II-lea, au emis din Bârlad mai multe acte de proprietate.⁸ Din păcate, arheologic nu s-a identificat încă o Curte domnească la Bârlad, ca la Vaslui și la Huși.⁹

A doua jumătate a secolului al XV-lea marca un alt eveniment important pentru bârlădeni: **bătălia din Codrii Crasnei** (1450). Luptele interne continuau între **Bogdan al II-lea** (1449-1451) și **Alexăndrel** (1449), ceea ce înlesnea amestecul Poloniei. Bogdan al II-lea încercase să trateze cu polonii, promițându-le, așa cum menționa Grigore Ureche, 7000 de galbeni drept tribut pentru a-i apăra de turci¹⁰. Bogdan a atras armata dușmană într-o zonă deluroasă și împădurită, la Codrii Crasnei: „Și s-au bătut mai înainte de apusul soarelui până ce au înnoptat, perindu-se în ambele părțile, până ce au năvălit gloatele de pedestri care au făcut mare moarte în leși, tăind cu coasele vinele cailor...”¹¹. Și, în concluzie, afirma cronicarul Grigore Ureche: „Ar fi biruit Bogdan dacă nu ar fi venit moldovenii cu Alexandru Vodă. Și așa cu vitejia iasta a moldovenilor au întorsu izbânda la leși, cei ce pierduseră războiul”¹². Așadar, intervenția gloatelor de pedestri a schimbat cursul bătăliei, chiar dacă polonezii au scăpat cu ajutorul lui Alexăndrel.

Domnia lui **Ștefan cel Mare** (1457-1504) a constituit o etapă de dezvoltare pe mai multe planuri a Moldovei medievale. Urmărind pe baza unei ample strategii consolidarea puterii centrale, domnul a căutat să atragă de partea sa orașele, ca forțe menite să contracareze politica centrifugă a marilor boieri. În spiritul vechilor tradiții, Ștefan cel Mare a întărit privilegiile bârlădenilor și le-a mărit moșia târgului¹³. A staționat la Bârlad, întărind acte de proprietate, cum a fost cel din decembrie 1459¹⁴, sau pentru a pregăti ofensiva antiotomană din 1475-1476¹⁵. Sprijinirea de către Ștefan a unor domni fideli politicii antiotomane în Țara Românească a determinat intervenția lui Radu cel Frumos în regiunea de sud a Moldovei. Radu Vodă a înlăturat, împreună cu 15 000 de turci, în decembrie 1473, pe Laiotă Basarab de la domnia munteană. Grigore Ureche comenta astfel evenimentul: „Iară turcii s-au pornitu pe urma lui Basarab Vodă și au venit până la Bârlad, de au stat ca un zid, vineri, decembrie 24. Și așa au slobozitu năvrapii săi de au prădat toată țara”¹⁶. După strălucita **victorie de la Vaslui** (10 ianuarie 1475), Ștefan cel Mare, cu întreaga responsabilitate pentru soarta popoarelor creștine, se adresa principilor Europei și Papalității, în vederea organizării unei cruciade pentru înlăturarea pericolului otoman din Peninsula Balcanică. Era conștient că turcii vor relua atacul asupra Moldovei. Considerând că turcii ar putea înainta pe drumul Bârladului,

⁷ *Ibidem*, p. 30.

⁸ Iliș Vodă întărea la 16 aprilie 1441 din Bârlad o danie lui Cozma Hovrăleată (cf. M. Costăchescu, *op. cit.*, p. 681-684). Ștefan al II-lea dăruia, la 18 iunie 1444, popii Toader din Bârlad o moară pe Siret (cf. Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, vol. XII, Iași, 1923, p. 210).

⁹ C. C. Giurescu și alți istorici au susținut existența unei Curți domnești la Bârlad, luând în considerație documentul emis de Aron Vodă la 1594 privind un transfer de sate. Satul Lăslăoani era dat „să asculte de Curtea noastră din târgul Bârladului” (cf. *DIR, A. Moldova, XVI*, vol. IV, p. 117-118).

¹⁰ Grigore Ureche, *op. cit.*, p. 34-35.

¹¹ *Ibidem*, p. 35.

¹² *Ibidem*, p. 35.

¹³ *DIR, A. Moldova, XV*, vol. 2, p. 210-212.

¹⁴ I. Bogdan, *Documentele lui Ștefan cel Mare*, vol. III, București, 1913, p. 40-42.

¹⁵ *Ibidem*, p. 42.

¹⁶ Grigore Ureche, *op. cit.*, p. 46.

domnul a ordonat construirea, în primăvara anului 1476, a unei *Cetăți de pământ la Bârlad*¹⁷, grupându-și o parte din armată în această zonă. Din Bârlad, la 5 iunie 1476, a trimis o scrisoare brașovenilor, cerându-le acestora știri în legătură cu mișcările trupelor turcești din Țara Românească¹⁸. Răspunsul brașovenilor a fost prompt, astfel că, la 11 iunie, Ștefan expedia o nouă scrisoare din apropierea Bârladului, de pe Valea Berheciului, prin care mulțumea pentru informațiile furnizate și cerea altele noi¹⁹. Înaintarea armatei otomane pe Valea Siretului, sub conducerea sultanului Mahomed al II-lea, îl va determina pe Ștefan să hotărască incendierea Cetății de pământ de la Bârlad²⁰. În numeroasele bătălii conduse de Ștefan cel Mare au participat și *giosenii*, în rândul cărora se aflau și steagurile recrutate din *ținuturile Tutova și Bârlad*. Documentele nu amintesc de construirea de către Ștefan cel Mare a unui edificiu ecleziastic la Bârlad, dar – pe baza unor informații de la începutul secolului al XVII-lea, în legătură cu prezența unui preot domnesc, Ștefan²¹, dar mai ales a unor sondaje arheologice întreprinse cu ocazia renovării Bisericii Domnești, în anii 1976 și 1998, care au scos la iveală o fundație mai veche, din 1636 (data construirii bisericii), Nicolae Stoicescu a înaintat ideea că ar fi vorba de o construcție din secolul al XV-lea, pe care apoi s-a ridicat noul edificiu, în timpul lui Vasile Lupu²².

Primele decenii ale secolului al XVI-lea au reprezentat noi acțiuni militare ale turcilor și tătarilor în această regiune. Când tătarii au trecut Nistrul și Prutul, în vederea jefuirii²³, voievodul **Ștefăniță** (1517-1527), nepotul lui Ștefan cel Mare, a însărcinat pe vornicul Petre Carabăț, „cu toți giosenii”, să oprească înaintarea inamicului. Grigore Ureche evocă cu plasticitate această bătălie din 1518: „În revărsatul zorilor i-au tăiat fără veste... i-au răzbit și mulți tătari au pieritu, mulți în Prut s-au înecat și pe mulți i-au prins vii și câți au rămas i-au gonitu printre câmpii, tăindu-i și segetându-i până la Nistru. Acolo fiindu obosiți de fuga multă, intrând în Nistru, s-au înecat, numai hanu cu puțini au scăpat. Însă și el a fost rănit rău la cap, de s-au întors cu multă peire și rușine”²⁴. Petre Carabăț, eroul bătăliei din 1518, amestecat într-un complot, a trebuit să părăsească țara în 1523, iar averea i-a fost confiscată²⁵. Așa rezultă și din actul emis de Petru Rareș la Bârlad, din 18 mai 1528, prin care întărea o danie de sate pe Horoiata, ținutul Tutova, care aparținuse vornicului Petre Carabăț²⁶.

Petru Rareș (1527-1538; 1541-1546) s-a dovedit un demn urmaș al politicii centralizatoare dusă de Ștefan cel Mare. A sprijinit trupele transilvănene conduse de Ioan Zapolya, în bătălia de la Feldioara (1529), împotriva armatelor austriece conduse de Ferdinand de Habsburg, în vederea obținerii tronului Ungariei. Giosenii săi s-au remarcat în

¹⁷ I. Bogdan, *op. cit.*, p. 339.

¹⁸ *Ibidem*, p. 339.

¹⁹ *Ibidem*, p. 340.

²⁰ M. D. Matei, *Date noi în legătură cu Cetatea de Pământ de la Bârlad*, în SCIV, I, București, 1959, p. 117-134.

²¹ Iacov Antonovici, *Documente Bârlădene*, vol. IV, Bârlad, 1926, p. 52-53, 56, 76, 84, 86.

²² DIR, A. Moldova, XVI, vol. I, p. 296 și 501.

²³ *Ibidem*, p. 501.

²⁴ Grigore Ureche, *op. cit.*, p. 101.

²⁵ C. C. Giurescu, *Târguri sau orașe și cetăți moldovenești din secolul al X-lea până la mijlocul secolului al XIV-lea*, București, 1967, p. 195; Nicolae Stoicescu, *Dicționarul marilor dregători din Țara Românească și Moldova*, București, 1971, p. 311.

²⁶ Andrei Veresz, *Documente privitoare la istoria Ardealului, Moldovei și Țării Românești*, vol. I, București, 1981, p. 23.

această expediție, în frunte cu marele vornic bărlădean Nicoară Grozea. Grigore Ureche sublinia faptul că „s-au întorsu cu izbânda la domnul său Petru Vodă oastea lui Grozea”²⁷. Acțiunea militară turcească din 1538, sub conducerea lui Soliman Magnificul, a dus la pierderea tronului de către Petru Rareș, iar în 1540 Transilvania a devenit pašalâc. În acest context, Țările Române și-au pierdut independența, dar și-au păstrat autonomia. Prezența dublei vornicii în Moldova secolului al XVI-lea va juca un rol important de apărare, iar Bârladul va deveni reședința Vorniciei Țării de Jos a Moldovei. Boierul bărlădean Ifrim Huru – unul din principalii dregători ai lui Petru Rareș²⁸ – a fost considerat primul mare vornic al Țării de Jos a Moldovei. Documentele menționează rolul important pe care l-a avut acesta în revenirea la domnie, în 1541, a lui Petru Rareș²⁹. Grigore Ureche consemnează: „Când au sosit la Bârlad (19 februarie 1541 - n.s.) acolo mare ospăț și cinste i-au făcut credinciosul și cinstitul boierul său, Huru vornicu”³⁰. Marele vornic al Țării de Jos era apreciat ca fiind al doilea dregător în Sfatul Țării Moldovei, după marele logofăt, iar vornicia Țării de Jos era superioară celei din Țara de Sus, al cărei scaun era la Dorohoi. Două acte redactate la Bârlad, în martie 1546, poartă și semnătura marelui vornic Huru³¹.

Marii vornici ai Țării de Jos – cu reședința la Bârlad – s-au remarcat în fruntea giosenilor, în diferite ocazii. Ion Nădăbaico, „mare mareșal a toată Țara de Jos”, principalul sfetnic al lui **Alexandru Lăpușeanu** (1552-1561; 1564-1568), primise misiunea de a interveni împotriva lui Mircea Ciobanul „pentru purtările sale răutăcioase”³², așa cum apreciază Grigore Ureche. Un fapt asemănător s-a întâmplat și în 1574, când **Ioan Vodă cel Viteaz** (1572-1574) – cu oastea de țară a marelui vornic al Țării de Jos, Dumbravă, și cu ajutorul cazacilor, „au înfrânt avangarda lui Petru Alexandru Mircea, care intrase în Moldova cu sprijinul ungarilor, muntenilor și turcilor”³³. După înfrângerea de la Roșcani (1574) și moartea lui Ioan Vodă cel Viteaz, țara a căzut din nou pradă turcilor și tătarilor. Cu această ocazie, Bârladul a fost din nou jefuit de tătari³⁴. Unii mari vornici acuzați de trădare au fost uciși din porunca domnului, iar averea lor confiscată. Este cazul marelui vornic Dumbravă, ucis din porunca domnului **Petru Șchiopu** (1574-1577; 1578-1579; 1582-1591), în 1575³⁵, și a vornicului Vartic, ucis de către domnul **Aron Tiranul** (1591-1595), în 1594³⁶. Printre satele confiscate se număra și satul Lăslăoani, care a fost alipit ocolului târgului Bârlad³⁷.

Marele vornic al Țării de Jos, **Ieremia Movilă** (1595-1600; 1601-1606), va ajunge domn al Moldovei, la sfârșitul secolului al XVI-lea și începutul veacului al XVII-lea, iar **Vasile Lupu** și **Gheorghe Ghica** (1658-1659) vor urca pe tron în secolul al XVII-lea. În primele decenii ale veacului al XVII-lea, Bârladul era din nou centrul unor dispute militare. În 1615, armata lui

²⁷ Grigore Ureche, *op. cit.*, p. 114.

²⁸ DIR, A. Moldova, XVI, vol. I, p. 438 și 445.

²⁹ M. Kogălniceanu, *Cronicile României*, vol. II, București, 1872, p. 124.

³⁰ Grigore Ureche, *op. cit.*, p. 156.

³¹ DIR, A. Moldova, XVI, vol. I, p. 451 și 456.

³² *Ibidem*, vol. II, p. 199.

³³ *Ibidem*, vol. II, p. 199. La 12 decembrie 1594, Aron Vodă a confiscat satul Lăslăoani de la vornicul Vartic.

³⁴ *Ibidem*, vol. II, p. 200.

³⁵ *Letopisețul Țării Moldovei*, vol. II, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1981, p. 233.

³⁶ Iacov Antonovici, *op. cit.*, vol. III, p. 126.

³⁷ Nicolae Stoicescu, *op. cit.*, p. 382.

Ștefan Tomșa (1611-1615; 1621-1623), refugiat în Țara Românească, a atacat sudul Moldovei, până la Bârlad³⁸. În 1630, documentele bârlădene amintesc de respingerea unui atac al tătarilor de către hatmanul Nicoară, la Trestiana, lângă Bârlad³⁹. Domnia lui **Vasile Lupu** (1634-1653) a constituit o perioadă de relativă stabilitate. Condițiile au devenit favorabile dezvoltării sub aspect social și etnic, s-au afirmat mai mult meșteșugurile și comerțul, au apărut noi construcții, cum a fost *Biserica Domnească*, ctitoria lui Vasile Lupu, în 1636⁴⁰. Orașul este vizitat într-un interval scurt de o serie de iluștri călători care și-au consemnat părerile: episcopul Bandini în 1646⁴¹, diaconul Paul de Alep în 1652⁴², Evlia Celebi în 1657⁴³, Vito Pilutio Vignanello⁴⁴.

Perioada de prosperitate este întreruptă de un nou atac al cazacilor hatmanului Bogdan Hmelnițki⁴⁵. Marii vornici rezidează tot mai rar la Bârlad, locul lor fiind deținut de doi vornici de rang mai mic. Marii boieri fac presiuni asupra domnilor pentru acordarea de noi proprietăți funciare, ceea ce duce la micșorarea hotarelor și la dispariția ocoalelor domnești. Este o perioadă de incertitudine, caracterizată prin declin economic, instabilitate, anarhie politică, dure intervenții ale armatelor turco-tătare și polone. Continuă seria victimelor din rândul marilor vornici ai Țării de Jos, ca urmare a uneltirilor boierești, cum s-a petrecut cu marele vornic Solomon Bârlădeanu, în timpul lui **Gheorghe Duca** (1665-1666; 1668-1672; 1678-1683), dar și cu Miron Costin, marele cronicar, în timpul voievodului **Constantin Cantemir** (1685-1693)⁴⁶.

Constantin Cantemir era originar din părțile Fălciului, ținut învecinat Bârladului; el provenea dintr-o familie modestă de răzeși. A reușit să promoveze în diferite funcții, printre care și cea de vornic de Bârlad, pentru ca, în final, să fie ales domn⁴⁷. Domnii oscilau acum pe ascuns între talgerele balanței austriece și rusești, sperând dobândirea independenței. În 1686, conform înțelegerii, Șerban Cantacuzino, domnul Țării Românești, trebuia să participe cu oștile sale, alături de Constantin Cantemir, pentru alungarea trupelor turco-tătare. În mod intenționat a întârziat câteva zile, așa că victoria trupelor moldovene l-a prins la Iași. De aici, a făcut cale întoarsă, cum spune Ion Neculce: „A mers pe jos, pe Bârlad, tot vânând vânaturi și pește”⁴⁸.

O ultimă încercare de dobândire a independenței, cu ajutorul țarului Petru I, a constituit-o domnia lui **Dimitrie Cantemir** (1693; 1710-1711). Acesta s-a afirmat ca domn patriot și genial cărturar de talie europeană. A fost printre primele minți luminate care au prevăzut declinul Imperiului Otoman. Tratatul din aprilie 1711, cu țarul Petru I, oferea posibilitatea consolidării puterii centrale, prin instituirea unei dinastii și, în același timp,

³⁸ Cf. V. A. Urechia, *Codex Bandinus*, în *AARMSI*, tom XVII, București, 1895, p. 27.

³⁹ *Călători străini privind Țările Române*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1974, vol. VI, partea I, p. 27.

⁴⁰ *Ibidem*, vol. VI, partea a II-a, p. 731-732.

⁴¹ Ioan Bogdan, *Documente din arhiva propagandei. Columna lui Traian*, București, 1883, p. 142-164.

⁴² *Letopiseșul Țării Moldovei*, vol. II, București, ed. cit., p. 295.

⁴³ M. Kogălniceanu, *op. cit.*, vol. II, p. 38-39.

⁴⁴ Ilie Minea, *Constantin Cantemir ca vornic de Bârlad*, în *CI*, XV, Iași, 1978, p. 270-281.

⁴⁵ Ion Neculce, *Letopiseșul Țării Moldovei*, București, Editura Academiei, 1959, p. 175.

⁴⁶ M. Kogălniceanu, *op. cit.*, vol. II, p. 78.

⁴⁷ Nicolae Stoicescu, *op. cit.*, p. 339.

⁴⁸ Ion Neculce, *op. cit.*, p. 182.

dădea speranța recâștigării independenței Moldovei⁴⁹. Sorții au fost potrivnici la Stănilești (1711), pe Prut, unde armatele moldo-ruse au suferit o grea înfrângere. Dimitrie Cantemir și o parte din boierii săi s-au refugiat în Rusia, unde fostul domn va desfășura o prodigioasă activitate științifică. Turcii, neîncredători în fidelitatea domnilor pământeni, instaurează regimul fanariot în Țările Române, regim care va dura până în anul 1821.

Bârladul, ca și alte orașe moldovenești, a fost ars din temelii în 1711, de către armatele turco-tătare⁵⁰. Dimitrie Cantemir aprecia Bârladul, după această dată, că „este pustii și i s-au răpit toate frumusețile”⁵¹. O însemnare de pe o carte religioasă amintește de cumplita jefuire a localităților moldovene în 1711: „Când au venit împăratu Moschicescu de s-au bătut cu turcii în Moldova și s-au făcut pradă și robi moldoveni”⁵².

Marii vornici ai Țării de Jos au primit pe voievozii moldoveni confirmați de sultan la Galați și la Bârlad. O astfel de vizită a primit Bârladul cu ocazia primei domnii a lui **Nicolae Mavrocordat** (1711-1715). Sosit la reședința mării vornicii de la Bârlad, el a fost surprins de numărul mare de arestați pentru datorii față de turci, din vremea domnilor anteriori. Mai înțeleghător decât alți domni, acesta a hotărât eliberarea datornicilor și luarea unor măsuri cu caracter judiciar, care să pună capăt abuzurilor slujbașilor domnești⁵³. Venirea noului domn a provocat o ridicare în masă a contribuabililor împotriva agenților fiscalului. Drept urmare, a hotărât arestarea marelui vistiernic Iordache Ruset, fost și mare vornic al Țării de Jos, care se făcea vinovat de corupție și de abuzuri⁵⁴.

Cu ocazia celorlalte războaie ruso-austro-turce de la sfârșitul secolului al XVIII-lea și începutul veacului al XIX-lea, Bârladul a fost incendiat și chiar jefuit. O situație asemănătoare s-a repetat și în 1768⁵⁵. Mai mult, cheltuielile de încartuire apăsau greu pe umerii locuitorilor. Pentru cei înstăriți era și un prilej de a se contracta unele alianțe matrimoniale. Dintr-o însemnare aflăm că la Bârlad s-a celebrat o nuntă, în 1792, a căpitanului Petre din polcul Faganareski Granadinăi cu Maria, fiica jupânului Băleanu, la Biserica Domneasca⁵⁶. A urmat cutremurul din 1802⁵⁷, căruia i-a căzut pradă o mare parte a orașului – în special bisericile, fapt ce a necesitat refacerea lor în anii următori. Un alt cutremur este amintit în anul 1812⁵⁸. O altă însemnare indică trecerea armatelor rusești în 1812: „Au trecut rușii în sus, printre care și Scarlat Alex. Șuțu Calimah, și au intrat în Bârlad în noiembrie 4”⁵⁹. Din altă însemnare aflăm

⁴⁹ Tratatul de la Luțk, 13 aprilie 1711, în D. A. Sturza și C. Goleșcu Vartic, *Acte și documente relative la istoria renașterii românești*, vol. I, București, 1990, p. 17.

⁵⁰ Al. Papadopol Calimah, *Notiță istorică despre Bârlad*, Bârlad, 1889, p. 31-32.

⁵¹ Dimitrie Cantemir, *Descrierea Moldovei*, București, Editura Științifică și Pedagogică, 1961, p. 26.

⁵² Însemnarea apare pe un *Penticostar* de la 1758, în legătură cu arderea Mănăstirii Fătăciuni în 1711 și refacerea ei în 1752 (cf. Iacov Antonovici, *op. cit.*, Bârlad, 1911, vol. I, p. 288).

⁵³ Dimitrie Cantemir, *op. cit.*, București, 1961, p. 28.

⁵⁴ *Ibidem*, p. 70.

⁵⁵ Iacov Antonovici, *op. cit.*, vol. I, p. 295.

⁵⁶ *Ibidem*, vol. I, p. 295. Al. Papadopol Calimah, *op. cit.*, p. 38.

⁵⁷ Nicolae Stoicescu, Repertoriul bibliografic al localităților și monumentelor medievale din Moldova, București, 1974, p. 84. Idem, Lista marilor dregători moldoveni, 1384-1711, în AIIAI, XII, Iași, 1971, p. 84.

⁵⁸ Iacov Antonovici, *op. cit.*, vol. I, p. 305.

⁵⁹ *Ibidem*, vol. I, p. 317.

că și turcii au trecut prin Bârlad, în 1821: „În luna maiu 20, spre Sf. Împărați Constantin și Elena, au trecut prin Bârlad numai 450 turci”⁶⁰.

Cu toate acestea, deși lent, elementele de progres specifice epocii moderne și-au făcut loc printre fisurile conservatorului regim feudal. Acum crește ponderea meșteșugarilor și a negustorilor, se diversifică populația orașului, se introduc noi structuri administrative, juridice, sporesc preocupările edilitar-culturale. Odată cu epoca modernă, începea și pentru târgul Bârlad o etapă calitativ superioară, care-l va propulsa în marile evenimente social-politice ale secolului al XIX-lea, pe al cărui firmament erau înscrise Unirea și Independența.

PAGES FROM POLITICAL HISTORY OF THE MEDIEVAL TOWN OF BÂRLAD

(abstract)

Documented in 1401, although it is much older, the medieval city of Barlad has benefited from steps taken by the ruler Alexandru cel Bun (1408) for the Upper Region of Moldova, during his descendants, the city became the Governor residence of the Lowland of Moldova.

Some historians speak about a Princely Court in Barlad, but it has not been spotted archaeological. From Barlad, leaders such as Iliăș I and Stephen II (1435), Stephen the Great (1453, 1476), Petru Rares issued documents. There were large Barlad and military dignitaries (Ifrim Huru, 1546). Stephen the Great built a fortress of land, in order to prepare the anti-Ottoman offensive from the years 1475-1476. He privileges for people in Barlad and expanded estates of the city (1495).

The town suffered great destructions because of the attacks from Tartars (1439, 1440, 1444, 1450, 1574), Turks (1450, 1475, 1538, 1711, 1821), Cossacks (1574, 1648), Russians (1711, 1768, 1792, 1812). Among the great military officials were Ifrim Huru, Petre Carabaș, Ion Hădăbaico, Dumbravă, Vartic. Some of them became leaders of Moldova: Ieremia Movilă, Vasile Lupu, Gheorghe Ghica. The town had a higher development during the 17th century. Prince Vasile Lupu has supported the economic and cultural development. In 1636 he built here Princely Church. The town was visited in time by the leaders that while Ilias Voda, Stephen the Great, Petru Rares, Nicolae Mavrocordat etc. or famous travelers: the Bishops Marcus Bandini (1646), Paul of Aleppo (1652), Evlia Celebi etc.

⁶⁰ Însemnare de pe un Minei al Bisericii Domneasca din Bârlad, p. 1 (cf. Iacov Antonovici, *op. cit.*, vol. I, p. 258).